

Элективті пәндер каталогы

1. «Гигиена және эпидемиология» кафедрасы.
2. Білім беру деңгейі (бакалавриант/ интернатура/ магистратура/резидентура)
3. Мамандығы 6В10117 «Стоматология
4. Курсы -1
5. Элективті пәннің атауы: **Экология және тіршілік қауіпсіздігі**
6. Кредит саны 5
7. **Мақсаты** : Табиғаттың және қоғамның тұрақты дамуының негізгі заңдылықтары туралы біртұтас түсінік

және тіршілік қауіпсіздігінің қамтамасыз ету барысындағы білімдерін, жұмыс істеу машықтарын, ғылыми талдау және оны тәжірбиеде қолдану машықтарын қалыптастыру

- белгілі аймақтардағы экологиялық факторлардың халық денсаулығына жағымсыз әсерін оқыту;

- адам денсаулығына жағымсыз әсерін төмендету, немесе жою жолдарын оқыту;

8. Міндеттері:

- Қоғамның экологиялық қауіпсіздігіне ортаға баға беру критерилері ретінде ағзаның әртүрлі жүйелерінің көрсеткіштері;
- денсаулыққа ықпал жасайтын жағдайдағы қоршаған ортаның әсерлерінің бірлестік күштерінің ішіндегі көрсеткіштің ролі (радионуклидтердің, минералды тыңайтқыштардың, электромагниттік өрістердің пестицидтердің және т.б.);
- қоршаған ортаның негативті немесе позитивті факторларының адамға көрсететін әсерлерінің экологиялық аспектілері;
- медициналық, қоғамдық экологиялық ландшафтардың сыйымдылығын бағалау;
- қоғамның экологиялық қауіпсіздігін қалыптастыруын жасау;

9. Пәнді таңдауды негіздеу: Қазіргі экономикалық және саяси мәселелерді шешудегі экологияның орны мен ролі. Аутэкология, демэкология және синэкология. Жер үсті және су экожүйелерінің типтері. Биосфера және ноосфера туралы ілім. Табиғи ресурстар және табиғатты ұтымды пайдалану. Табиғатты қорғау және қазіргі заманғы экологиялық мәселелер. Экологиялық даму мәселелері. Тұрақты даму Тұжырымдамасы. Өмір тіршілігін қамтамасыз етудің ұйымдастырушылық негіздері. Бейбіт және соғыс уақытындағы төтенше жағдайлар. Жағдайды бағалау. Радиациялық және химиялық қауіпті объектілердегі авариялар мен апаттардың ерекшеліктері. Халықты қорғау. Эвакуацияланған халықты медициналық қамтамасыз ету. Апаттар медицинасы қызметінің міндеттері мен ұйымдастырылуы. Санитарлық-гигиеналық және эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру. Медициналық жабдықтауды ұйымдастыру және жоспарлау. ТЖ психологиялық аспектілері.

10. Оқыту нәтижелері (құзыреттіліктер):

Білімдер (когнитивтік сала)	Істей алуы және дағдылануы (психомоторлы орта)	Жеке және кәсіби компетенциялар (қатынас)
-экология және тіршілік қауіпсіздігінің даму міндеттері мен оның негізгі түсініктерін, алынған білімдерін басқада	-экологиялық факторлардың өзара қарым-қатынасы мен олардың халық денсаулығына әсерін бағалай алады; - қоршаған орта ластаынуының халық денсаулығына	қоғамның экологиялық қауіпсіздігін қорғау саласындағы ұйымдастыру – экономикалық аспектілерінің қызметін біледі;

<p>элеуметтік салаларымен және заңнама талаптарымен өзара байланыс пен өзара тәуелділік бойынша Экология және тіршілік қауіпсіздігі индустрияның өзекті мәселелерді біледі;</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігін зерттеу нысандары мен әдістерін біледі;</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің бөлімдерін біледі;</p> <p>- қоршаған ортаның адам ағзасына зиянды әсерететін факторлары, олардың жіктелулерін біледі;</p> <p>-қауіп –қатердің еркінді факторларын біледі;</p> <p>қоғамның экологияның терминологиялық , түсініктік базасын біледі;</p> <p>қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің ғаламдық және аймақтық аспектілерін біледі;</p> <p>заңдылықтарды анықтайды, себеп-салдар байланыстарын орнату, көрсеткіштер айырмашылығының маңыздылығын бағалау үшін, тиісті өндірістік тәжірибе және қалдықсыз өндіріс принциптері мен қалдықсыз / аз қалдықсыз өндірістің әдіснамалық принциптерін біледі</p> <p>экологиялық әсерлердің қауіптілігі және денсаулыққа тигізетін зияндылығын біледі;</p>	<p>- атмосфералық ауаның гидросфераның литосфераның әсер ету деңгейін анықтай алады;</p> <p>- қоршаған орта нысан-дарына әсер ету мүмкіншілігі бар антропогенді факторларды анықтай алады;</p> <p>-Іздену және өңдеу барысында алынған ақпаратты басқа пайдаланушыларға жеткізе алады. Түзілетін қалдықтардың түрі мен саны бойынша фармацевтикалық өндірістердің жіктелуі. Қалдықтардың түзілуін, желдету шығарындыларын, зиянды кәріздік төгінділерді азайту жолдары біледі;</p> <p>-Ғылыми зерттеулер мен академиялық жазу әдістерін біледі және оларды оқытылатын салада қолдануды біледі</p> <p>- Зерттелетін салада фактілерді, құбылыстарды, теорияларды және олардың арасындағы күрделі тәуелділіктерді біледі</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің бағалауды және жеке адам мен халық арасындағы аурулардың даму себептерін талдай біледі;</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің нысанда-рының сапасын бағалау-ды және қоршаған орта мен тұрғындар денсаулығына антропогенді фактордың мүмкін болатын әсерін бағалай алады.</p> <p>-адамның экологиялық қоры мен генофонды жағдайын талдау және оны жақсарту шараларын ұйымдастыра алады;</p>	<p>- экологиялық зерттеулердің жалпы әдістерін біледі;</p> <p>- халық денсаулығының жағдайының сапасын болжай алады</p> <p>-ғылыми-негізделген ақпаратты жинау, өңдеу және талдау жүргізіп, критикалық баға береді және өндіріске жаңа технологияларды, жаңа құрал-жабдықтарды енгізу, шығарылатын өнімнің ассортиментін кеңейту бойынша ғылыми-зерттеу/эксперименталдық жұмыстарды жүргізе алады.</p> <p>-</p>
--	---	---

<p>тәжірибелік қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің маңызын біледі; ластанған атмосфералық ауаның адам денсаулығына және өмір жағдайына әсерін біледі, литосфераның экологиялық ластануының салдарынан адам денсаулығына тигізетін әсерін біледі; экологиялық патология туралы түсінікті, оның даму себептерін біледі;</p>		
--	--	--

11. Реквизитке дейінгі: мектеп бағдарламасы

12. Реквизиттен кейінгі: эпидемиология, инфекциялық аурулар, радиациялық гигиена және медициналық экология

13. Әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Бекішев Қ. Б. Асанов Қ. Д. Экологияның рухани өрісі. - Эверо, 2014
2. Бейсенова, Р. Р. Экология және тұрақты даму: оқулық. - Алматы : Эверо, 2014. - 160 бет
3. Нұрсейітов, Ш. Ш. [Өлеуметтік экология және тұрақты даму] : қысқаша дәрістік курс. - Алматы : Эверо, 2014. - 80 бет
4. Нурсейітов Ш. Ш. Қоршаған орта туралы ілім: қысқаша дәрістік курс - Эверо, 2014
5. Оспанова, Г. С. Экология: сұрақтар мен жауаптар оқу құралы - Алматы : Эверо, 2014. - 208 бет
6. Асқарова, Ұ. Б. Экология және тұрақты даму. I-бөлім: оқулық. - Астана : Б. ж., 2013
7. Асқарова Ұ. Б. Экология және тұрақты даму. II-бөлім: оқулық. - Астана : Б. ж., 2013
8. Бигалиев, А. Б. Биоэкология: оқулық " - Алматы : Эверо, 2013.
9. Дүйсенбаева С. Т. Табиғаттағы қорғаудағы экология негіздері: оқулық. Эверо, 2013
10. Архангельский, В. И. Гигиена и экология человека: М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013

Қосымша:

1. ҚР экологиялық білім тұжырымдамасы. Астана, 2002.
2. ҚР экологиялық қауіпсіздік тұжырымдамасы. Астана, 2002.
3. ҚР экологиялық кодексі. Астана 2007 г.
4. 2016-2019 жж ҚР денсаулық сақтауды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы.

1. Кафедра: Қазақстан тарихы және әлеуметтік-қоғамдық пәндер кафедрасы

2. Білім беру деңгейі - бакалавриат

3. Білім беру бағдарламалары: 6В10115-Медицина; 6В10116-Педиатрия; 6В10117-Стоматология; 6В10118-Медициналық-профилактикалық іс.

4. Курс-1

5. Элективті пән атауы: «Құқықтық, экономикалық, экологиялық және ғылыми білімдер»

6. Кредит саны (5 кредиттен кем емес): 5 кредит

7. Мақсаты: Білім алушыларды құқықтық және экономикалық ғылымдардың негізгі түсініктері мен заңдылықтарымен, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің, ғылыми

зерттеулер және экологияның мазмұнымен; құқық негіздері, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері, экономика, ғылыми зерттеулер әдістері, экология және өмір қауіпсіздігі пәндерінің негізгі бөлімдері мен міндеттерімен таныстыру.

8. Міндеттері: құқықтық саладағы теориялық және практикалық дағдыларын қалыптастыру; құқық шығармашылық процестерін ұғыну; нормативті –құқықтық актілермен жұмыс жасай алуды меңгеру; мемлекет нысанын ұғына отырып, басқару жүйесіне араласу қабілетін дамыту; құқық салаларынан алған білімдері негізін іс-тәжірибеге асыра алуды игеру. экономикалық ғылымдардың жалпы теориялық сұрақтарды, базалық экономикалық ұғымдар мен құбылыстарын, қоғамдық өндіріс негіздерін, нарықтық экономиканың мәні мен заңдылықтарын, сұраным мен ұсыным теорияларының негізін, мемлекеттің экономикалық қызметтерін Қазақстан Республикасының экономикалық потенциалы мен экономикалық саясатының ерекшеліктерін оқып-білу.
9. Пән мазмұны (30-50 сөз) : Ғылыми зерттеулер, құқық негіздері, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері, эконономика және экологиялық қауіпсіздік туралы түсінік. Құқық теориясының және экономиканың, жемқорлыққа қарсы мәдениеттің, ғылыми зерттеу, экологиялық ғылым негіздерінің мәселелері. Мемлекет және құқық теориясы, жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, экономикалық білімдер, ғылымдар методологиясы, ғылыми мәліметтерді жариялау және талдау, адам және қоғамның экологиялық қауіпсіздігі.
10. Пәнді таңдау негіздері: Бұл бағдарлама студенттерге пән бойынша қажетті білім, біліктілік және дағдыларды беру, оқыту нәтижелеріне қол жеткізу үшін әзірленген.
11. Оқыту нәтижелері (Дублин дескрипторларына сәйкес 4-6 оқыту нәтижелері):
 - 1ОН-Ғылыми зерттеулердің негізгі кезеңдерін және ғылыми деректерді өңдеу әдістерін біледі және түсінеді.
 - 2ОН-Қазақстан Республикасы Конституциясының нормалар жүйесін, құқық және мемлекет теориясының негізгі анықтамалары мен категорияларын, салалық заңнаманың және экономикалық теорияның маңызды нормаларын білуі мен түсінігін көрсетеді.
 - 3ОН-Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қолданыстағы заңнама шеңберінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін құқықтық және моральдық жауапкершілік шаралары туралы біледі.
 - 4ОН-Қазіргі экономиканың экономикалық заңдылықтары мен даму заңдылықтарына назар аударып отырып, микро және макродеңгейдегі экономикалық жағдайды талдай алады.
 - 5ОН-Экология және тіршілік қауіпсіздігінің міндеттерін және оның негізгі түсініктерін түсінеді және халықтың денсаулығына антропогендік әсер ететін негізгі факторларды біледі.
12. Пререквизиттер: Қазақстан тарихы
13. Постреквизиттер: Философия, психология және мәдениеттану, әлеуметтану және саясаттану
14. Әдебиет (соңғы 10 жыл):
 1. Спандияров, Е. Ғылыми зерттеулер мен инновация негіздері [Мәтін] : оқу құралы / Е. Спандияров. - Алматы : ЭСПИ, 2021. - 116 бет. с.
 2. Спандияров, Е. Основы научных исследований и инновации: практическое пособие / М-во образования и науки РК. - Алматы : Эверо, 2013. - 136 с.
 - 3.Қазақстан Республикасының мемлекет және құқық негіздері. 1 бөлім : оқу құралы / құраст. А. Н. Ағыбаев. - Алматы : New book, 2022. - 338 бет.
 - 4.Қазақстан Республикасының мемлекет және құқық негіздері. 2 бөлім : оқу құралы / құраст. А. Н. Ағыбаев. - Алматы : New book, 2022. - 246 бет.
 - 5.Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : /құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет.
 - 6.Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : /құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет.

7. Экономикалық және құқықтық білім негіздері: оқу құралы / Б. С. Битенова, Л. К. Магзумова, А. А. Ахатова. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 310 бет
8. Газизова Н. С. Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет.
9. Ибрагимов Ж. И. Құқық негіздері : оқу-әдістемелік кешен / Ж. И. Ибрагимов. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет.
10. Альжанова, А. Н. Основы права учеб. пособие / А. Н. Альжанова, К. К. Райханова. - ; Алматы : Эверо, 2014. - 134 с
11. Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] : учеб. пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с
12. Николас, Дж. Бизнес және заң. 1т. [Мәтін] : оқулық / Дж. Николас. - 3-бас. - Алматы : Дәуір, 2017. - 468 б. с.
13. Жанысбеков М. А. Основы антикоррупционной культуры : учебно-методическое пособие / М. А. Жанысбеков, Н. А. Абдурахманов, А. С. Еркинбекова. - Караганда : АҚНҰР, 2016. - 198 с.
14. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдеиет негіздері. Оқу-әдістемелік құралы. М. А. Жанысбеков, Н. А. Абдурахманов, А. С. Еркинбекова. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 192 б.
15. Атикеева С.Н. Экология и устойчивое развитие. Учебное пособие. «Sky Systems» 2021
16. Нуржуманова Ж.М. Виды экологического контроля: учебное пособие «Sky Systems» 2019
17. Архангельский В.И. Гигиена и экология человека: М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013
18. Кенесариев У.И. экология и здоровье населения : учебник для мед. вузов и колледжей Алматы: Эверо, 2020
19. Имашева Б.С. Социальная экология и устойчивое развитие – Алматы: Эверо, 2020

1. Кафедра: Қазақстан тарихы және әлеуметтік- 1. Кафедра: «Клиникаға кіріспе» кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім бағдарламалары: «6В10117» «Стоматология»

4. Курс: 2

5. Элективті пән атауы: Мамандыққа кіріспе

6. Кредит саны: 3

7. Мақсаты: Студенттерде емдеу-диагностикалық үдерістің оң әсерін қамтамасыз етуге бағытталған рәсімдік кабинет жұмысын ұйымдастырудың ұсыныстарын және ҚР қазіргі заманғы практикалық денсаулық сақтаудағы медициналық мекеме жағдайында дәрігерге дейінгі көмек көрсету алгоритмдерін қалыптастыру.

8. Міндеттері: - Өз қызметін ҚР Денсаулық сақтау саласындағы заңнамасы шеңберінде жүзеге асырады, оңтайлы медициналық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету үшін оларды практикалық қызметінде басшылыққа алады.

- Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтайды, пациенттермен олардың отбасыларымен және медицина қызметкерлерімен тиімді ақпарат алмасуға және ынтымақтастыққа әкелетін тұлғааралық және коммуникативтік дағдыларды көрсетеді

- Қоғамдық денсаулықты сақтауды жүзеге асыру нормаларын денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитарлық-гигиеналық режимін және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігін денсаулық сақтауды ұйымдастырудағы еңбек қауіпсіздігінің нормаларын сақтайды

- ҚР Денсаулық сақтау жүйесінің электрондық базаларында жұмыс істейді, медициналық қызмет көрсету процестерін құжаттандыруды қамтамасыз етеді

9. Пән мазмұны: Медқызметкер жұмысын ұйымдастыру және әр түрлі манипуляцияларды орындау алгоритмі. Өртүрлі бейінді науқастарға күтім жасау қағидалары және емдеу-

қорғау тәртібін ұйымдастыру. Мейіргерлік процедураларды орындау және аспаптық зерттеу әдістеріне дайындық ережелерімен танысу. Қауіпсіз аурухана ортасы және санитариялық-эпидемияға қарсы тәртіпті қамтамасыз ету. Науқастарды тасымалдауды ұйымдастыру. Емшара кабинетінде жұмыс істеу және медициналық құжаттаманы жүргізу. Дәрігерге дейінгі алғашқы көмек.

10. Пәнді таңдау негіздері: Бұл бағдарлама студенттерге пән бойынша қажетті білім, біліктілік және дағдыларды беру, оқыту нәтижелеріне қол жеткізу үшін әзірленген.

11. Оқыту нәтижелері:

- 1) Медициналық мекеменің құрылымын және процедуралық кабинет жұмысының негіздерін біледі және тізімдейді. Дәрі-дәрмектерді қалай енгізу керектігін біледі және дәрігерге дейінгі көмек алгоритмдерін сипаттай алады.
- 2) Емдеу-алдын алу мекемесінің құрылымын, емдеу мекемелерінің түрлерін және олардың негізгі жұмыстарын біледі. Жұмыста медицина қызметкерлерінің қызметін реттейтін нормативтік құжаттарды қолданады.
- 3) Жұмыста медицина қызметкерлерінің қызметін білдіретін нормативтік-құқықтық актілермен байланысты құжаттарды қолданады
- 4) Пациенттердің функционалдық жағдайын бағалай алады және зертханалық және аспаптық зерттеу әдістерін жүргізу алгоритмдерін түсіндіреді
- 5) Жүйелік аурулардың түрлерін (тыныс алу жүйесі, жүрек қан - тамыр жүйесі) және өлім-жітімді ажырата алады
- 6) Халықты жоғары білікті медициналық стоматологиялық көмекпен қамтамасыз ету үшін пациентке бағытталған оқыту құралдары мен әдістерін қолдануға қабілетті.
- 7) Медициналық қызметтердің қауіпсіздігі мен сапасын қамтамасыз ету үшін стандарттарға сәйкес рәсімдерді орындайды
- 8) Медициналық мекемеде әртүрлі жастағы және әлеуметтік топтағы пациенттерді тексеру дағдыларын біледі және қолданады, ЕПҰ-да санитарлық-эпидемиологиялық режимді қамтамасыз ету бойынша жиналған материал бойынша қорытынды тұжырымдай алады.

10. Пререквизиттер: мамандыққа кіріспе

11. Постреквизиттер: жалпы патология, клиникалық медицина негіздері-1

12. Әдебиет:

Негізгі әдебиеттер:

1. Клиникаға кіріспе. Том 1 [Мәтін] :оқулық / С. М. Кабиева [ж.б.] ; ҚР денсаулықсақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ҚММУ. - Алматы :Эверо, 2016. - 287 б. с
2. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. 1 -бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - Астана : [б. и.], 2017. - 152 бет. с.
3. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.]: Астана, 2017. - 208 бет. С
4. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. 1 [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана: [б. и.], 2017. - 214 с.
5. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. II [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана: [б. и.], 2017. - 210 с

Қосымша әдебиеттер:

1. Толекова, С. З. Клиникаға кіріспе [Мәтін] :оқу құралы / С. З. Толекова. - Қарағанды: ЖК "Ақнұр", 2013. - 244 бет. С
2. Алпысова А. Р. Ауруханаға дейінгі кезеңде жедел көмек көрсету алгоритмдері = Алгоритмы оказания неотложной помощи на догоспитальном этапе : оқу құралы / А. Р. Алпысова, Н. В. Молодовская ; ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 120 б. с.
3. Қаныбеков А. Жедел медициналық жәрдем: оқу құралы / А. Қаныбеков. - 2-ші бас. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 266 бет. с.

4. Кабиева, С. М. Введение в клинику. Т. 1. [Текст]: учебник / С. М. Кабиева. - Алматы: Эверо, 2016. - 304 с
5. Аяпов К. Модернизация сестринского образования Казахстана : сб. / К. Аяпов. - 2-е изд., перераб. - [б. м.] : New book, 2022. - 220 с.
6. Kabiyeva, S. Introduction in clinic. Volume 1 [Текст]: textbook / S. Kabiyeva. - Almaty: "Evero", 2016. - 263 p.
7. Hammer, Gary D. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine / Gary D. Hammer. - 7th ed. - New York : Mg Graw Hill. Education, 2014. - 762 p.

Электронды оқулықтар:

1. Арынгазин, К.Ш., Мажимова, М.Б. Первая доврачебная помощь при несчастных случаях : Учебно-методическое пособие. / Сост. К. Ш. Арынгазин. - Павлодар: Кереку, 2013. - 73 с.<http://rmebrk.kz/>
2. S. Kabiyeva Introduction in clinic: Textbook, volume I. – Almaty: 2020 – 263 p.https://elib.kz/ru/search/read_book/324/
3. Кабиева С.М.Введение в клинику: Учебник. Том I./С.М. Кабиева.- Алматы: Эверо, 2020. – 304 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/316/

Электронды ресурстар:

1. Датхаев, У. М. Коммуникативные навыки [Электронный ресурс] : учебник / У. М. Датхаев, М. А. Асимов, Г. Ж. Умурзахова. - Электрон. текстовые дан.(5,21 МБ). - Алматы: Эверо, 2016. - 256 с. эл. опт. диск (CD-ROM)
 2. Асимов, А. А. Коммуникативтік дағдылар [Электронный ресурс] : оқулық / М. А. Асимов, А. А. Сұлтанбеков . - Электрон. текстовые дан.(7,30МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 260 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
 3. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері [Электронный ресурс]: оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций: учеб. пособие - М. : "Литтерра", 2016. - 248б.
 4. Коммуникативтік дағдылар. Коммуникативные навыки. Communication skills. Алматы, ТОО “Эверо”, 118 https://www.elib.kz/ru/search/read_book/601/
 5. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ [https:// aknurpress.kz/login](https://aknurpress.kz/login)
 6. Жедел медициналық жәрдем Қаныбеков А. , 2017 /<https://aknurpress.kz/login>
- Диагностика және жедел медициналық көмек көрсету алгоритмі / algorithm of diagnosis and emergency care Алпысова А.Р. , 2015/<https://aknurpress.kz/login>

1. Кафедра: Терапиялық және балалар стоматология кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім беру бағдарламасы: 6В10117«Стоматология»

4. Курс: 3

5. Элективті пән атауы: Балалардың тұрақты (түбірлері қалыптаспаған) тістерінің асқынған тісжегісін емдеу ерекшеліктері

6. Кредит саны: 5 кредит (150 сағат)

7. Мақсаты. Әртүрлі жас кезеңдерінде балалар терапиялық стоматологиясының негізгі бөлімдері бойынша (тісжегінің клиникалық ағымының ерекшеліктері және оның асқынулары, балалар мен жасөспірімдерде апексогенез және апексификация әдістерін қолдану) білім мен практикалық дағдыларды қалыптастыру

8. Міндеттері:

Балалардың тісжегімен зақымдалған тұрақты тістерін емдеуді дұрыс жүргізу;

Жас балалардың тұрақты тістерінің өміршеңдігін сақтап қалу;
Витальды ампутация емінің сапасын жақсарту;

9. Пәннің мазмұны. Балалар ағзасы дамуының негізгі кезеңдері. Түбірі қалыптаспаған тұрақты тістердің құрылысының анатомио-морфологиялық және гистологиялық ерекшеліктері. Тұрақты тістердің жарып шығу және түбірі қалыптасу мерзімдері. Тістердің түбірі қалыптасуының әртүрлі кезеңдерінде ұлпаның морфофункционалдық жағдайы. Клинико-рентгенологиялық аспектіде тістер дамуы. Түбірі қалыптаспаған тұрақты тістерде пульпиттің клиникалық ағымының ерекшеліктері. Түбірі қалыптаспаған тұрақты тістерде пульпитті емдеу әдістері. Түбірі қалыптаспаған тұрақты тістерде жедел және созылмалы периодонтиттің клиникалық ағымының ерекшеліктері. Түбірі қалыптаспаған тұрақты тістерде периодонтиттерді емдеу әдістері. Түбірі қалыптаспаған тұрақты тістерді емдеуде қолданылатын стоматологиялық материалдар.

10. Пәнді таңдау негіздері: Соңғы жылдары балалар эндодонтиялық тәжірибесінде түбірлері қалыптаспаған, ұласын жоғалтқан және кең түбір ұшты тұрақты тістерді емдеуде түбір каналдарын мұқият тазартқаннан кейін кальцийгидроксидінің негізінде түбірі ұшы маңында кальцийленген тін қалыптасуын ынталандыру үшін қатаймайтын пасталармен уақытша пломбалау танымал болуда. Сондықтан практикалық дәрігерден баланың жасына сай анатомиясы мен физиологиясын білу қажет; тістерді жарып шығу мерзімін анықтай білу және аурулардың алдын алу, консервативті немесе хирургиялық емдеу әдістерін таңдау; даму ақауларын уақытында анықтай білу және тіс-жақ жүйесінің ауытқулары мен деформацияларының одан әрі дамуын алдын алу.

11. Оқытудың нәтижелері

ОН 1	Тіс ұпасының өміршеңдігін сақтауға мүмкіндік беретін әдістердің көмегімен фантомда тістің қатты тіндерін егеуді көрсете алады
	Фантомда түбірі қалыптаспаған тістерге арналған заманауи пломбалау материалдарымен жұмыс істейді
ОН	Фантомда түбірі қалыптаспаған тістерде апексогенез және апексофискация әдістерін көрсетеді

1. **Пререквизиттер:** терапиялық стоматология негіздері, реставрациялық стоматология негіздері

2. **Постреквизиттер:** тістің қатты тіндерінің тісжегілік және тісжегілік емес зақымданулары, клиникалық эндодонтия

3. Әдебиеттер:

1. Детская терапевтическая стоматология. Под редакцией РАН В.К. Леонтьева, Кисельниковой Л.П. ., 2017 год, стр. 530-546. 2. Стоматология детского возраста. Часть -1. Елизарова В.М., Терапия., 2016 г., издательство «Гэотар Медиа». стр. 241-287.

Қосымша әдебиеттер: 1. Лекции по стоматологии детского возраста. Т1: Учебное пособие. / Под.ред.Т.К.Супиева.- Изд. 2-е, перераб. и доп.- Алматы: "Тау-Самал", 2013.- 436. 2. Пропедевтическая стоматология: Учебник / Под.ред.Э.А.Базикиана, О.О.Янушевича.- 2-е изд., перераб. и доп.- М.: ГЭОТАРМЕДИА, 2016.- 640с.:ил. 3. Супиев Т.К., Р.И. Юй., «Морфофункциональные особенности челюстнолицевой области у детей и подростков»: учебное пособие/Алматы, 2013. - 1357.

1. Кафедра: Терапиялық және балалар стоматология кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім беру бағдарламасы: 6B10103- «Стоматология»

4. Курс: 3

5. Элективті пән атауы: Пародонтология

6. Кредит саны: 5 кредит (150 сағат)

7. Мақсаты. Зерттеудің негізгі және қосымша әдістерін пайдалана отырып, алдын ала және түпкілікті диагноз қоюда, алдын алу іс-шараларын жүргізуде және пародонт ауруларын ерте сатыларда анықтауда, амбулаториялық-емханалық көмек көрсетуде және пародонт аурулары бар пациенттерді динамикалық бақылауда білім мен дағдыларды қалыптастыру.

8. Міндеттері:

- Пародонт және қызылиек қалталарын жою
- Іріңді ошақтарды жою
- Жедел және созылмалы жағдайларда ауыз қуысында инфекция ошақтарын жою
- Ауыз қуысы тіндерінің регенеративті процестерін ынталандыру
- Иммундық жүйенің тұрақтылығын арттыру

9. Пәннің мазмұны. Пародонт ауруларының жіктелуі. Пародонт ұлпаларының құрылысы. Пародонт функциялары пародонт ауруларының этиологиясы. Пародонт ауруларының морфогенезі. Пародонт ауруларын тексеру және диагностикалау әдістері. Пародонт ауруларының клиникалық көрінісі. Пародонт ауруларын емдеу. Пародонт аурулары бар науқастарға емдеу-алдын алу көмегін ұйымдастыру.

10. Пәнді таңдау негіздері: Пародонтология – пародонт тіндерінің ауруларының және олардың патологияларының алдын алу, диагностикалау және емдеуді, сондай-ақ осы құрылымдардың денсаулығын, қызметін және эстетикасын сақтауды қамтитын стоматология саласы. Көптеген жағдайларда пародонт белгілері «оқылмаған» көзге нәзік немесе байқалмайды, сондықтан сіздің тіс дәрігеріңізбен үнемі тексеріп тұру өте маңызды. Дегенмен, ауруды білдіретін кейбір белгілер бар.

11. Оқытудың нәтижелері

1ОН	Пародонт тіндерінің анатомиялық-гистологиялық құрылымы, пародонттың жұмыс істеу ерекшеліктері мен биомеханикасы, пародонт ауруларының жіктелуі, этиологиясы, патогенезі, клиникасы және диагностикасы туралы білімдерін көрсетеді.
2ОН	Пародонт тіндерінің жай-күйін тіркеу және бағалау, ауыз қуысын гигиеналық күту, ауыз қуысын бақыланатын тазалауды жүргізу, жеке, топтық деңгейлерде пародонтологиялық аурулардың профилактикасын емдеу әдістері мен құралдарын қолдану дағдыларын меңгерген
3ОН	Зерттеудің негізгі және қосымша әдістерінің (рентгенограммалар, клиникалық талдаулар, бак. егу) деректерін түсіндіреді;
4ОН	Пародонтологиялық аурулардың алдын алу бағдарламаларын жеке деңгейде жоспарлау, пародонтологиялық пациенттерді емдеу жоспарын жасау, пародонтологиялық пациенттерді емдеу және бақылау жөніндегі іс-шаралар жоспарына сәйкес жүргізу, халықты эпидемиологиялық стоматологиялық тексеру жүргізу дағдыларын көрсетеді;
5ОН	Әріптестермен, медбикелермен және кіші қызметкерлермен, пациенттермен және олардың туыстарымен қарым-қатынаста медициналық этика және деонтология принциптерін және әртүрлі жастағы топтағы пациенттерді психологиялық-педагогикалық сендіру әдістерінің формаларын жүзеге асырады.

Пререквизиттер: Тістің қатты тіндерінің кариесологиясы және кариозды емес зақымдануы

Постреквизиттер: Ауыз қуысының шырышты қабығының аурулары, ауыз қуысы хирургиясы 1

11. Әдебиеттер:

Қазақ тілінде

Негізгі:

1.Терапиялық стоматология. Ауыз қуысы шырышты қабығының аурулары. Үш бөлімнен тұрады. 3-бөлім : оқулық. / орыс тіліндегі бас. ред. Г. М. Барер; қаз. тілінде ред. Ж. Ғ. Таңқыбаева. - 2-бас., толықт. және қайта

өңд. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014.

2.Терапиялық стоматология. Тіс аурулары. 3 бөлімнен тұрады. 1 бөлім : оқулық / қаз. тіл. ауд. С. Ж. Әбдікәрімов ; ред. Е. А. Волков. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016.

Қосымша әдебиеттер:

1.Максимовский, Ю. М. Терапевтическая стоматология. Кариесология и заболевания твердых тканей зубов. Эндодонтия : руководство к практическим занятиям. учебное пособие. / Ю. М. Максимовский, А. В. Митронин ; под ред. Ю.М. Максимовского. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2019.

2.Максимовский , Ю. М. Терапиялық стоматология [Мәтін] : тәжірибелік сабақтарға басшылық :оқу құралы / Ю. М. Максимовский,А. В. Митронин ; қаз.тіл.ауд.Н.Н.Кубенова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2018.

3.Құлманбет, И. Ә. Орысша-қазақша стоматологиялық сөздік: сөздік = Русско-казахский стоматологический словарь : словарь / И. Ә. Құлманбет ; ҚР денсаулық сақтау министрлігі; С. Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ; Респ. ғыл. -клиникалық "стоматология орталығы". - Алматы : Эверо, 2013.

1. Кафедра: Терапиялық және балалар стоматология кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім беру бағдарламасы: 6В10117-«Стоматология»

4. Курс: 3

5. Элективті пән атауы: Стоматологиялық аурулардың алдын алу

6. Кредит саны: 4 кредит (120 сағат)

7. Мақсаты. Стоматологиялық аурулардың пайда болу қауіп факторларын анықтау және жою бойынша, жеке және топтық деңгейлерде халықтың әртүрлі контингенттері арасында профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру және жүргізу әдістері бойынша; стоматологиялық ағарту және халықты стоматологиялық денсаулықты қолдауға ынталандыруды жүзеге асыру әдістері бойынша; балалар мен ересек халықты эпидемиологиялық стоматологиялық тексеруді жүргізу және профилактика бағдарламасын жоспарлау бойынша білім мен дағдыларды қалыптастыру.

8. Міндеттері:

- Ауыз қуысында кездесетін стоматологиялық аурулардың алдын алу;
- Ауыз қуысында кездесетін стоматологиялық ауруларда дұрыс көмек көрсету;
- Стоматологиялық аурулардың асқынуының алдын алу.

9. Пәннің мазмұны. Стоматологиялық аурулардың алдын алудың негізгі бағыттарының этиологиялық және патогенетикалық негіздемесі. Халықты гигиеналық тәрбиелеу.

Негізгі стоматологиялық аурулардың алдын алу әдістері. Стоматологиялық профилактикалық бағдарламалар

10. Пәнді таңдау негіздері: Соңғы жылдары балалар эндодонтиялық тәжірибесінде түбірлері қалыптаспаған, ұласын жоғалтқан және кең түбір ұшты тұрақты тістерді емдеуде түбір каналдарын мұқият тазартқаннан кейін кальцийгидроксидінің негізінде түбірі ұшы маңында кальцийленген тін қалыптасуын ынталандыру үшін қатаймайтын пасталармен уақытша пломбау танымал болуда. Сондықтан практикалық дәрігерден баланың жасына сай анатомиясы мен физиологиясын білу қажет; тістерді жарып шығу мерзімін анықтай білу және аурулардың алдын алу, консервативті немесе хирургиялық емдеу әдістерін таңдау; даму ақауларын уақытында анықтай білу және тіс-жақ жүйесінің ауытқулары мен деформацияларының одан әрі дамуын алдын алу.

11. Оқытудың нәтижелері

ОН1	Негізгі стоматологиялық аурулардың этиологиясы мен патогенезін біледі. Балалар мен ересектерді ауыз қуысына гигиеналық күтім жасау ережелеріне оқыту дағдыларын меңгерген; ауыз қуысы гигиенасы құралдарын жеке іріктеуді жүргізеді.
ОН2	Стоматологиялық денсаулықты қолдау, Халықты эпидемиологиялық стоматологиялық тексеру, тістердің қатты тіндерінің, пародонттың, ауыз қуысы гигиенасының жай-күйін тіркеу және бағалау; стоматологиялық аурулардың пайда болу қаупі факторларын анықтау мәселелері бойынша халықты стоматологиялық ағартуды жүргізуде білімі мен дағдыларын көрсетеді.
ОН3	Жеке, топтық және популяциялық деңгейде стоматологиялық аурулардың алдын алу бағдарламасын жоспарлау дағдыларын көрсетеді; тістің қатты тіндерінің кариоздық және кариоздық емес зақымдануларының әртүрлі нысандарының алдын алу әдістерін қолдануда.
ОН4	Әріптестермен, мейірбикелермен және кіші қызметкерлермен, пациенттермен және олардың туыстарымен және профилактикалық іс-шараларды өткізу кезінде пациенттерге психологиялық-педагогикалық сендіру әдістерінің формаларымен тиімді қарым-қатынас жасайды.
ОН5	Жеке, топтық деңгейлерде стоматологиялық аурулардың алдын алу әдістері мен құралдарын қолдану; ауыз қуысының кәсіби гигиенасын жүргізу; жүкті әйелдерде негізгі стоматологиялық аурулардың профилактикасын жүргізу, алдын алу мақсатында диспансерлік топтар құру дағдыларын іске асырады.

4. **Пререквизиттер:** Терапиялық стоматология негіздері.

5. **Постреквизиттер:** Клиникалық эндодонтия, пародонтология.

6. Әдебиеттер:

7. Негізгі:

8. 1.Еслямеалиева А.М.

9. Балалар мен жас өспірімдерді стоматологиялық ауруларының профилактикасы :Оқу кұралы / А. М. Еслямеалиева. - Алма-Ата :Newbook, 2021.

10. Қосымша:

11. 2.Кабулбеков, А. А. Профилактическая стоматология: учебное пособие / А. А. Кабулбеков, С. С.

12. Есембаева, Ж. А. Кистаубаева. - Алма-Ата : New book

13. Орманова, А. А. Профилактика зубочелюстных аномалий у детей, рано потерявшие временные зубы: дис. ...на соиск.акад.степени магистра мед.наук / А. А. Орманова. - Шымкент : ЮКМА, 2018. - 70 с. +эл. опт. диск (CD-RO)Балалардың терапиялық стоматологиясы. Практикалық сабақтарға нұсқаулық: оқу құралы / қазақ тіл. ауд. С. Т. Тулеутаева ; ред. басқ. Л. П. Кисельникова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017.

1. Кафедра: Терапиялық және балалар стоматология кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім беру бағдарламасы: 6В10117-«Стоматология»

4. Курс: 3

5. Элективті пән атауы: Стоматологиялық аурулардың алдын алу

6. Кредит саны: 4 кредит (120 сағат)

7. Мақсаты. Стоматологиялық аурулардың пайда болу қауіп факторларын анықтау және жою бойынша, жеке және топтық деңгейлерде халықтың әртүрлі контингенттері арасында профилактикалық іс-шараларды ұйымдастыру және жүргізу әдістері бойынша; стоматологиялық ағарту және халықты стоматологиялық денсаулықты қолдауға ынталандыруды жүзеге асыру әдістері бойынша; балалар мен ересек халықты эпидемиологиялық стоматологиялық тексеруді жүргізу және профилактика бағдарламасын жоспарлау бойынша білім мен дағдыларды қалыптастыру.

8. Міндеттері:

- Ауыз қуысында кездесетін стоматологиялық аурулардың алдын алу;
- Ауыз қуысында кездесетін стоматологиялық ауруларда дұрыс көмек көрсету;
- Стоматологиялық аурулардың асқынуының алдын алу.

9. Пәннің мазмұны. Стоматологиялық аурулардың алдын алудың негізгі бағыттарының этиологиялық және патогенетикалық негіздемесі. Халықты гигиеналық тәрбиелеу.

Негізгі стоматологиялық аурулардың алдын алу әдістері. Стоматологиялық профилактикалық бағдарламалар

10. Пәнді таңдау негіздері: Соңғы жылдары балалар эндодонтиялық тәжірибесінде түбірлері қалыптаспаған, ұласын жоғалтқан және кең түбір ұшты тұрақты тістерді емдеуде түбір каналдарын мұқият тазартқаннан кейін кальцийгидроксидінің негізінде түбірі ұшы маңында кальцийленген тін қалыптасуын ынталандыру үшін қатаймайтын пасталармен уақытша пломбау танымал болуда. Сондықтан практикалық дәрігерден баланың жасына сай анатомиясы мен физиологиясын білу қажет; тістерді жарып шығу мерзімін анықтай білу және аурулардың алдын алу, консервативті немесе хирургиялық емдеу әдістерін таңдау; даму ақауларын уақытында анықтай білу және тіс-жақ жүйесінің ауытқулары мен деформацияларының одан әрі дамуын алдын алу.

11. Оқытудың нәтижелері

ОН1	Негізгі стоматологиялық аурулардың этиологиясы мен патогенезін біледі. Балалар мен ересектерді ауыз қуысына гигиеналық күтім жасау ережелеріне оқыту дағдыларын меңгерген; ауыз қуысы гигиенасы құралдарын жеке іріктеуді жүргізеді.
ОН2	Стоматологиялық денсаулықты қолдау, Халықты эпидемиологиялық стоматологиялық тексеру, тістердің қатты тіндерінің, пародонттың, ауыз қуысы гигиенасының жай-күйін тіркеу және бағалау; стоматологиялық аурулардың пайда болу қауіп факторларын анықтау мәселелері бойынша халықты стоматологиялық ағартуды жүргізуде білімі мен дағдыларын көрсетеді.
ОН3	Жеке, топтық және популяциялық деңгейде стоматологиялық аурулардың алдын алу бағдарламасын жоспарлау дағдыларын көрсетеді;тістің қатты тіндерінің

	кариоздық және кариоздық емес зақымдануларының әртүрлі нысандарының алдын алу әдістерін қолдануда.
ОН4	Әріптестермен, мейірбикелермен және кіші қызметкерлермен, пациенттермен және олардың туыстарымен және профилактикалық іс-шараларды өткізу кезінде пациенттерге психологиялық-педагогикалық сендіру әдістерінің формаларымен тиімді қарым-қатынас жасайды.
ОН5	Жеке, топтық деңгейлерде стоматологиялық аурулардың алдын алу әдістері мен құралдарын қолдану; ауыз қуысының кәсіби гигиенасын жүргізу; жүкті әйелдерде негізгі стоматологиялық аурулардың профилактикасын жүргізу, алдын алу мақсатында диспансерлік топтар құру дағдыларын іске асырады.

14. **Пререквизиттер:** Терапиялық стоматология негіздері.

15. **Постреквизиттер:** Клиникалық эндодонтия, пародонтология.

16. **Әдебиеттер:**

17. **Негізгі:**

18. 1.Еслямсаалиева А.М.

19. Балалар мен жас өспірімдерді стоматологиялық ауруларының профилактикасы :Оқу құралы / А. М. Еслямсаалиева. - Алма-Ата :Newbook, 2021.

20. **Қосымша:**

21. 2.Кабулбеков, А. А. Профилактическая стоматология: учебное пособие / А. А. Кабулбеков, С. С.

22. Есембаева, Ж. А. Кистаубаева. - Алма-Ата : New book

23. Орманова, А. А. Профилактика зубочелюстных аномалий у детей,рано потерявшие временные зубы: дис. ...на соиск.акад.степени магистра мед.наук / А. А. Орманова. - Шымкент : ЮКМА, 2018. - 70 с. +эл. опт. диск (CD-RO)Балалардың терапиялық стоматологиясы. Практикалық сабақтарға нұсқаулық: оқу құралы / қазақ тіл. ауд. С. Т. Тулеутаева ; ред. басқ. Л. П. Кисельникова. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2017.